

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

КИЦЕНКО ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

УДК 342.73:630.18

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ
ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ**

12.00.07 «Адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право»

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис

Роботу виконано у Національному університеті біоресурсів і природокористування України Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор
Курило Володимир Іванович,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
завідувач кафедри адміністративного
та фінансового права

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Печуляк Віталій Петрович,
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
професор кафедри міжнародного
та європейського права

кандидат юридичних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Биркович Тетяна Іванівна,
Приватний вищий навчальний заклад
«Київський університет культури»
завідувач кафедри державного управління і права

Захист відбудеться «22» травня 2019 року о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.004.16 у Національному університеті біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 15, навчальний корпус № 3, кімната 301

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету біоресурсів і природокористування України за адресою: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 13, навчальний корпус № 4, кімната 41а

Автореферат розіслано «19» квітня 2019 року

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. О. Панькова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Процес формування ринкових відносин в Україні та поступова адаптація її соціально-економічної системи до європейських стандартів розвитку неможливі без наявності закріплених у законодавстві ефективних правових механізмів розвитку галузей вітчизняної економіки. Лісове господарство є не лише провідною галуззю, а й відноситься до стратегічних господарських комплексів у системі національної економіки, оскільки охоплює усі процеси, що пов'язані з використанням та відтворенням лісу як стратегічного ресурсу. Однак, на сьогодні фінансово-економічний стан лісової галузі є надзвичайно нестабільним з ряду причин, серед яких: надмірна та незаконна вирубка лісів, технічна та технологічна відсталість лісогосподарників, неефективний порядок державного управління галуззю, високий рівень податкового навантаження, відсутність бюджетних коштів для фінансування заходів збереження відновлення та охорони лісів тощо.

Одним із завдань, на шляху побудови сучасної моделі фінансово-економічного зростання нашої держави, є розвиток національного лісового господарства. Актуальність тематики дослідження полягає у формулюванні пропозицій щодо забезпечення правового механізму збалансованих бюджетних видатків та пільгового оподаткування державних лісогосподарських підприємств з метою забезпечення їх додатковим фінансуванням. Стабільне фінансове забезпечення державою лісового господарства дасть можливість стимулювати відновлення лісів, здійснення лісоохоронних і лісозахисних заходів, розвитку лісопереробної галузі та посилення її позицій на міжнародному ринку. Відсутність фінансової стабільності суб'єктів лісового господарства надалі призводитиме до негативних економічних, соціальних, екологічних наслідків для усієї держави та кожного члена суспільства.

Завдання комплексного наукового дослідження фінансово-правових засад державної підтримки лісового господарства в Україні також актуалізується у зв'язку з постійними змінами пріоритетів державної бюджетної та податкової політики, подальше удосконалення яких обумовлює необхідність дослідження широкого кола питань, пов'язаних з визначенням, нормативно-правовим закріпленням, реалізацією та розвитком правових механізмів державного регулювання лісогосподарської сфери.

Науково-теоретичну базу дисертаційного дослідження склали наукові праці вітчизняних науковців у галузі адміністративного та фінансового права Л. К. Воронової, О. О. Дмитрик, Е. С. Дмитренко, А. Т. Ковальчука, Н. А. Котляревської, В. І. Курила, М. П. Кучерявенка, О. А. Музики-Стефанчук, В. В. Мушенка, В. П. Нагребельного, О. П. Орлюк, П. С. Пацурківського, В. П. Печуляка, Н. Ю. Пришви, Л. А. Савченко, О. П. Світличного, С. В. Слюсаренка, А. Г. Чубенка, А. В. Цимбалюка та ін.

У роботі використано напрацювання з питань регулювання адміністративних, земельних, екологічних та інших відносин у сфері лісового господарства та охорони довкілля правознавців – представників науки земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права:

О. А. Вівчаренка, А. П. Гетьмана, В. М. Єрмоленка, Л. П. Заславської, І. І. Каракаша, Р. В. Леньо та ін.

Комплексність об'єкта дослідження зумовила необхідність використання в роботі низки наукових досліджень представників вітчизняних наукових шкіл фінансів, економіки та управління, таких як І. Я. Антонечко, Ю. В. Барський, О. М. Дзюбенко, І. І. Кичко, О. Р. Мазуренок, В. П. Мороз, І. М. Синякевич, А. М. Соколовська, Л. Л. Тарангул, С. М. Ткачів, а також зарубіжних дослідників: Л. Андерсона, А. В. Белова, В. І. Добренькова, І. М. Слепенкова, К. Козмі, Є. Сербан та ін.

Нормативну базу дослідження становлять: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, Лісовий кодекс України, закони України та акти Кабінету Міністрів України, що визначають основні засади правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства, а емпіричну основу склали аналітичні та статистичні дані урядових та неурядових організацій, публікації у ЗМІ, інтернет-ресурси.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано у межах планових науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України відповідно до Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 року № 142-р. Її тематика відповідає завданням, визначеним Податковим кодексом України щодо вдосконалення фіскальної достатності системи оподаткування для досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями та безпосередньо пов'язана з деякими адміністративно- та фінансово-правовими аспектами науково-дослідної «Правове регулювання охорони та відтворення лісів в Україні» (номер державної реєстрації 0113U003857).

Мета та завдання дослідження. Мета дисертації полягала у розкритті сутності правового регулювання державної фінансової підтримки вітчизняного лісового господарства та, на основі аналізу теоретичних засад, чинного законодавства та міжнародного досвіду, формулювання пропозицій щодо удосконалення механізмів бюджетної та податкової підтримки суб'єктів лісового господарства в Україні.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання:

- визначити особливості фінансово-правового регулювання лісового господарства як галузі вітчизняної економіки;
- здійснити аналіз розвитку законодавчого регулювання відносин у лісовому господарстві з метою визначення способів державної фінансової підтримки галузі;
- дослідити правовідносини бюджетної та податкової підтримки суб'єктів лісового господарства та надати пропозиції щодо удосконалення їх організаційно-фінансового механізму;
- визначити особливості та сформулювати пропозиції удосконалення нормативно-правового регулювання відносин здійснення державою бюджетних

видатків для забезпечення заходів збереження, відновлення, захисту та охорони лісів;

– встановити місце та роль правових механізмів сплати постійними лісокористувачами дивідендів з прибутку, податку на додану вартість, ресурсних платежів у системі державної фінансової підтримки лісового господарства;

– розкрити ступінь впливу елементів правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства на формування державної лісової політики України;

– обґрунтувати доцільність застосування окремих прикладів зарубіжного досвіду правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства у вітчизняній нормативно-правовій системі;

– запропонувати шляхи удосконалення фінансово-правового механізму державної підтримки лісового господарства в Україні в умовах обмеженого бюджетного фінансування галузі.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у процесі правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства в Україні.

Предмет дослідження – фінансово-правові засади державної підтримки вітчизняного лісового господарства.

Методи дослідження. У дисертації використовувалися філософські, загальнонаукові та спеціальні наукові методи пізнання. Діалектичний метод сприяв дослідженню лісового господарства як об'єкта фінансово-правового регулювання (підрозділ 1.1) та механізму правового регулювання його державної фінансової підтримки (підрозділи 1.2, 1.3). Історико-правовий метод застосовувався при дослідженні наукових поглядів на окремі аспекти бюджетних та податкових правовідносин у лісовому господарстві (підрозділи 1.3, 2.1, 3.1). Метод комплексного аналізу сприяв здійсненню дослідження різних видів державної фінансової підтримки лісового господарства та виявленню структурних зв'язків між елементами відповідних правовідносин (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3). За допомогою методу структурно-функціонального аналізу розкрито зміст правових норм, що визначають існуючі особливості та втрачені можливості фінансової підтримки виплати дивідендів з прибутку, спеціального режиму оподаткування ПДВ, сплати ресурсних платежів суб'єктами лісового господарства (підрозділи 2.2, 2.3). Кореляційний аналіз сприяв проведенню оцінки ефективності правового регулювання підтримки держлісгоспів у системі бюджетних та податкових правовідносин (підрозділи 1.3, 3.1, 3.3). Метод системного аналізу використано при розгляді юридичної природи та дефектів змісту категорій понятійного апарату дослідження (підрозділи 1.1, 2.3, 3.1). Порівняльно-правовий метод застосовувався при аналізі зарубіжного досвіду правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства (підрозділ 3.2). За допомогою формально-юридичного методу з'ясовано зміст прав та обов'язків лісокористувачів як суб'єктів фінансово-правових відносин (підрозділи 1.2, 3.3).

Зазначені методи використано у взаємозв'язку між собою, що сприяло оцінюванню сучасного стану правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства, виокремленню існуючих недоліків та формулюванню пропозицій науково-теоретичного та практичного характеру щодо їх усунення.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним з перших у фінансово-правовій науці України комплексним дослідженням правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства.

Новизну дисертаційного дослідження відображають наступні його основні результати:

вперше:

– визначено поняття «державна фінансова підтримка лісового господарства» як діяльність держави за допомогою системи центральних і місцевих органів влади, які здійснюють свідомий вплив на суб'єктів лісового господарства та пов'язаних з ними інших суб'єктів для отримання бажаних економічних, соціальних, екологічних результатів за допомогою таких методів як бюджетне фінансування – безвідплатне, безповоротне, цільове, планове виділення коштів з державного чи місцевих бюджетів (пряма підтримка) та пільгове оподаткування – звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати чи сплата у меншому розмірі податку, збору, плати (непряма підтримка);

– визначено поняття «система фінансово-правового регулювання державної підтримки лісового господарства» як врегульована нормами права об'єктивна сукупність суспільних фінансових правовідносин щодо надання державою необхідної бюджетної та податкової допомоги лісогосподарським підприємствам з метою забезпечення виконання заходів збереження, раціонального використання, обліку, відновлення, охорони лісових ресурсів та лісової інфраструктури;

– запропоновано розроблення Стратегії державної фінансової підтримки лісового господарства України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України, яка визначатиме засади державної фінансової політики та механізми їх правового забезпечення у сфері лісового господарства України;

удосконалено:

– перелік основних функцій фінансової підтримки державою лісового господарства: гарантування економічної безпеки шляхом забезпечення галузей вітчизняної промисловості лісовою сировиною за рахунок власних резервів; сприяння екологічній безпеці, шляхом стимулювання збереження та збільшення площ лісів на несільськогосподарських землях;

– понятійно-категоріальний апарат принципу державної фінансової підтримки лісового господарства як фундаментального, науково обґрунтованого та законодавчо закріпленого положення, яке відображає закономірності фінансових взаємовідносин державою як керівним суб'єктом та лісогосподарськими підприємствами як відповідними об'єктами фінансово-правового регулювання;

– термінологічний апарат Податкового кодексу України, у частині урегулювання юридичного дефекту віднесення в одному розділі рентної плати до податків та ототожнення в іншому розділі плати зі збором, шляхом визначення рентної плати як загальнодержавного збору, або найменування даного платежу як дохід від використання лісових ресурсів та включення його до системи загальнодержавних податків;

набули подальшого розвитку:

– положення Лісового кодексу України про підвищення рівня ефективності витрачання бюджетних коштів у лісовому господарстві шляхом запровадження формування суб'єктом лісового господарства, як отримувачем бюджетної підтримки, та надання до відповідного державного органу прогнозних показників результативності витрачання бюджетних коштів;

– положення бюджетного законодавства щодо встановлення термінів здійснення видатків у бюджетному році на виконання робіт з ведення лісового господарства не пізніше як у II і III кварталах, що забезпечить своєчасне виконання таких робіт, враховуючи специфіку ведення лісового господарства;

– класифікації податків, зборів та податкових плат за критеріями стимулюючого впливу механізму конкретного податкового платежу на фінансово-економічний стан платників податків;

– наукова позиція про надмірний рівень податкового тиску на постійних лісокористувачів, як державних суб'єктів господарювання, що полягає у стягненні дивідендів з прибутку на користь держави у розмірі 75 % поряд зі сплатою інших податків, зборів і рентних плат та пропонується зниження ставки дивідендів з прибутку до 25 % чи скасування даного платежу.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання:

– у науково-дослідній роботі – для подальшого розвитку юридичної науки в частині наукових розробок, спрямованих на вдосконалення механізму фінансово-правового регулювання державної підтримки лісового господарства в Україні;

– у правотворчій діяльності – для подальшого вдосконалення чинного законодавства України, зокрема, Бюджетного, Податкового Лісового кодексів України, актів Кабінету Міністрів України, що сприятиме ефективнішому регулюванню відносин у сфері державної фінансової підтримки лісового господарства в Україні та реалізації стратегії євроінтеграції;

– у навчальному процесі – при підготовці навчально-методичної літератури та викладанні навчальних дисциплін «Фінансове право», «Податкове право».

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням здобувача. Основні концептуальні ідеї, теоретичні положення, висновки і рекомендації, які викладено у дисертації, належать автору. При використанні наукових доробків інших учених, для обґрунтування власних міркувань автора, на них зроблено посилання.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та пропозиції дисертації доповідалися на: Міжнародній науково-практичній конференції

«Безпека людини в умовах глобалізації: сучасні правові парадигми» (м. Київ, 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Геоелектронічні та політико-правові виклики структурній перебудові міжнародних зв'язків України (м. Київ, 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Юриспруденція та наукові товариства у ВНЗ – шлях формування правника» (м. Кривий Ріг, 2017 р.), Міжнародному Конгресі «Правові проблеми державно-приватного партнерства в умовах євроінтеграції» (м. Одеса, 2017 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дисертації викладено у 9 наукових працях, з яких стаття у науковому фаховому виданні України, 3 статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних, стаття у науковому виданні іншої держави, 4 тези наукових доповідей.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, що поєднують дев'ять підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (215 найменувань) так додатків. Загальний обсяг дисертації становить 214 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено мету та завдання, об'єкт та предмет дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, висвітлено його методологічні та теоретичні засади, наукову новизну роботи, сформовано головні пропозиції і положення, які виносяться на захист, охарактеризовано практичне значення отриманих результатів дослідження та їх апробацію, відображено тематику публікацій, структуру та обсяг дисертації.

Розділ 1 **«Теоретико-правові засади державного регулювання фінансової підтримки лісового господарства в Україні»** містить три підрозділи, у яких визначено фінансово-правові засади державної підтримки у системі правового регулювання галузі лісового господарства та генеза її законодавчого становлення.

У підрозділі 1.1 *«Лісове господарство як об'єкт фінансово-правового регулювання»* досліджено структуру, засади діяльності, напрями розвитку лісового господарства в умовах становлення нових економічних відносин у державі, які вимагають підвищення ефективності правового регулювання використання лісових ресурсів та лісових земель. Визначається необхідність дослідження лісової політики у частині правових засад державної фінансової підтримки лісового господарства. Така підтримка полягає у здійсненні бюджетних видатків на розвиток лісової галузі та залишенні в розпорядженні її суб'єктів коштів, призначених до сплати зобов'язань за податками, зборами, рентною платою. Охарактеризовано правові механізми дії бюджетних субсидій, дотацій, субвенцій як методів прямої фінансової підтримки та загальних механізмів і спеціальних режимів оподаткування як методів непрямой підтримки у системі державного регулювання лісового господарства.

Визначено, що функції державної фінансової підтримки лісового господарства є конкретними діями держави, в особі уповноважених органів, урегульованими чинним законодавством щодо впливу суб'єкта на об'єкт, шляхом забезпечення перерозподілу доходів та видатків з метою захисту лісокористувачів та споживачів їх товарів і послуг за допомогою методів державного фінансово-правового регулювання: бюджетного, податкового, цінового, кредитного. Доведено, що така підтримка повинна здійснюватися за принципами, які визначено як фундаментальні, науково обґрунтовані та законодавчо закріплені положення, що відображають закономірності фінансових взаємовідносин між державою та суб'єктами лісового господарства як об'єктами фінансово-правового регулювання. Узагальнено, що під державною фінансовою підтримкою лісового господарства слід розуміти законодавчо закріплені правові, фінансові та організаційні механізми, завдяки яким лісокористувачам надається державою необхідна фінансова допомога з метою стимулювання ведення лісового господарства, розвитку ринку лісової продукції, забезпечення належних соціально-економічних умов для населення лісових регіонів.

У підрозділі 1.2 *«Формування законодавчого забезпечення державної фінансової підтримки лісового господарства»* визначено, що регулювання заходів фінансового забезпечення у сфері лісового господарства здійснюється у відповідності до Конституції України, Бюджетного, Податкового, Лісового кодексів України, інших законів, нормативних актів Кабінету Міністрів України тощо.

Проаналізовано генезу розвитку актів бюджетного, податкового, екологічного законодавства, які регулюють фінансово-правові відносини держави та лісокористувачів за період незалежності України. Особливу увагу приділено аналізу актів податкового та бюджетного законодавства: Закону України «Про систему оподаткування» зі змінами та доповненнями; актів Кабінету Міністрів України щодо справляння збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду; Бюджетного кодексу України; актів Кабінету Міністрів України щодо використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів з ведення лісового і мисливського господарства, створення захисних лісових насаджень і полезахисних лісових смуг; Податкового кодексу України, у частині сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, інших платежів та оподаткування земельних ділянок лісогосподарського призначення; Державної програми розвитку лісового господарства України на 2002–2015 роки, Концепції реформування та розвитку лісового господарства, Державної програми «Ліси України» на 2010–2015 рр. щодо їх фінансового забезпечення.

На підставі аналізу зазначених нормативних актів визначено напрями реалізації державної фінансової підтримки суб'єктів лісового господарства щодо спрямування коштів від оподаткування цих суб'єктів на виконання робіт з відтворення лісів, проведення лісогосподарських заходів, утримання лісів у належному санітарному стані, що є необхідною проблемною сучасного стану

лісового господарства; компенсації витрат власникам лісів і лісокористувачам при впровадженні ними заходів щодо розширеного відтворення лісів тощо. Визначено наявний у законодавстві обсяг джерел фінансування заходів лісогосподарської діяльності: кошти державного та місцевих бюджетів, виділені для реалізації державних і регіональних (місцевих) програм, державні централізовані капітальні вкладення, власні ресурси лісокористувачів, кошти міжнародних організацій та іноземних інвесторів, інші не заборонені джерела.

У підрозділі 1.3 *«Сучасні способи фінансової підтримки у системі правового регулювання лісового господарства»* визначено, що державне регулювання фінансової підтримки лісового господарства на сучасному етапі є елементом комплексного правового регулювання фінансово-економічної діяльності держави та покликане забезпечити належний стан функціонування суб'єктів лісового господарства в умовах ринкової економіки. Проаналізовано бюджетне та податкове регулювання як основні інструменти державної фінансової політики у сфері лісових відносин у частині: визначення повноважень органів влади у сфері бюджетного фінансування; установа порядку і правил фінансування заходів охорони, захисту, використання та відтворення лісів тощо. Встановлено, що формування державної політики фінансування лісового господарства повинно забезпечуватися системою державних регуляторних органів (Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державного агентства лісових ресурсів України, Міністерства екології та природних ресурсів України) у тісній співпраці з громадськими організаціями, які здійснюють контроль окремих сфер суспільно-економічної діяльності держави.

Визначено основні сучасні причини неналежної державної фінансової підтримки лісового господарства: недосконала нормативна база регулювання лісових праввідносин; неналежний стан правових засад управління фінансуванням суб'єктів лісового господарства; недосконалість фінансово-правових засад стимулювання охорони, захисту, відновлення лісів за допомогою бюджетних та податкових механізмів. Мінімізувати проблеми запропоновано шляхом встановлення плати за використання земель лісового фонду та заміни рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів на податок на лісовий дохід, ставки якого слід визначати в залежності від площі лісового фонду, ринкової вартості заготовленої деревини, інших факторів.

Доведено необхідність системного удосконалення фінансово-правового механізму державної підтримки на етапах нормотворчої та підзаконної діяльності, спрямованої на практичне виконання законів державними органами з метою регулювання відносин у сфері охорони, захисту, раціонального використання та відтворення лісів. Таке регулювання забезпечить мотивацію, насамперед, в забезпечених лісовими масивами регіонах, до підвищення прибутковості ведення лісового господарства.

Розділ 2 «Загальна характеристика правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства в Україні» складається з трьох підрозділів, у яких, шляхом аналізу нормативно-правових

актів та практичних аспектів діяльності, аналізуються основні засоби бюджетної та податкової підтримки лісового господарства.

У підрозділі 2.1 *«Бюджетні видатки як засоби забезпечення фінансової підтримки лісового господарства»* охарактеризовано організаційну структуру, фінансовий стан та сучасні особливості правового регулювання видатків державного бюджету на розвиток галузі лісового господарства, у результаті чого доведено необхідність посилення бюджетної підтримки. Встановлено зниження рівня бюджетних видатків як передумову здійснення організаційно-господарських заходів лісокористувачами за рахунок власних коштів, отриманих від реалізації лісової продукції. За період 2015–2017 рр. визначено напрями бюджетної підтримки: покриття адміністративно-управлінських витрат лісового господарства; охорони, ефективного використання, збереження та відтворення природно-заповідного фонду України тощо. Визначено відсутність за вказаний період бюджетних видатків на проведення лісовпорядкування та обліку лісів та інших необхідних заходів.

Встановлено ряд недоліків правового регулювання бюджетних витрат на розвиток лісового господарства та запропоновано шляхи їх усунення: 1) оскільки періодичність розподілу бюджетних коштів протягом року негативно впливає на ефективність діяльності лісогосподарських підприємств, то запропоновано видатки на виконання робіт з ведення лісового господарства, охорони і захисту лісів здійснювати у II та III кварталах; 2) для забезпечення більшої ефективності витрачання бюджетних коштів на заходи у сфері лісового господарства, запропоновано лісогосподарникам надавати розрахунок показників результативності витрачання бюджетних коштів; 3) визначення Державним агентством лісових ресурсів України, як органом держави, обсягів виділення бюджетних коштів та переліку конкретних заходів з ведення лісового господарства, охорони і захисту лісів. Запропоновано внести відповідні зміни та доповнення до ст. 99 Лісового кодексу України та Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 року № 1016.

У підрозділі 2.2 *«Правові механізми сплати дивідендів з прибутку та податку на додану вартість постійними лісокористувачами»* проаналізовано правові механізми прямого податку – сплати податку на прибуток у межах відрахування частини прибутку державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями (дивідендів) та непрямого податку – податку на додану вартість як елементів системи державної фінансової підтримки суб'єктів лісового господарства. Встановлено вплив правового механізму конкретного податкового платежу на фінансово-економічний розвиток суб'єктів лісового господарства в частині того, що непрямі податки забезпечують регулювання рівня виробництва, а спеціальний механізм дії прямих та непрямих податків через застосування пільг, зміни об'єкта та зменшення бази оподаткування, створює орієнтири для розвитку виробництва. Зроблено теоретичне

узагальнення про те, що призначення податків виражається не в існуванні кожної функції окремо, а в їх раціональному поєднанні, тому сучасна наука повинна визнавати податки як інструмент державної фінансової підтримки, в тому числі галузі лісового господарства. Досліджено той факт, що критерії ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта та його фінансовий стан безпосередньо залежить від законодавчого встановлення величини та періодичності зовнішніх відрахувань, якими є сплата податків. Запропоновано внесення змін до Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 року № 832 у частині врахування розмірів сплати дивідендів з прибутку при здійсненні Державним агентством лісових ресурсів України оцінки фінансової діяльності державних лісгосподарських підприємств.

У результаті дослідження елементів прямого та непрямого оподаткування суб'єктів лісового господарства, запропоновано наступне. Внесення змін до розділу III Податкового кодексу України у частині зниження рівня податкового навантаження на лісокористувачів зі сплати дивідендів з прибутку, а саме: 1) сума сплачених авансових внесків з податку на прибуток при виплаті дивідендів підлягає зарахуванню у зменшення податкового зобов'язання з податку на прибуток, задекларованого у податковій декларації за звітний рік, чи інших податків, зборів, рентних плат або повертається платнику податків; 2) зниження ставки платежу до 25 % та звільненням від платежу при комплексному реформуванні системи оподаткування. Внесення змін до Податкового кодексу України щодо відновлення дії ст. 209 у частині збереження спеціального режиму сплати ПДВ у сфері лісового господарства в редакції, яка діяла до 1 січня 2016 року. Також обґрунтовано доцільність оподаткування ПДВ за нульовою ставкою зовнішньоекономічних операцій для суб'єктів лісового господарства для збереження механізму державного інвестування таких підприємств.

У підрозділі 2.3 *«Ресурсні платежі у механізмі державної фінансової підтримки лісового господарства»* встановлено наявність юридичних дефектів понятійно-категоріального апарату Податкового кодексу України у частині невідповідності віднесення рентної плати до податків та ототожнення у кодексі понять «збір» та «плата». Тобто, рентна плата у Податковому кодексі України за визначенням є податок, а за назвою – збір. Запропоновано внесення змін до Податкового кодексу України шляхом визначення рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів як загальнодержавного збору, або зміни назви платежу, на більш економічно обґрунтовану – «дохід від використання лісових ресурсів», оскільки використання різних видів лісових ресурсів може бути не тільки платним, але й прибутковим.

Досліджено правовий механізм рентної сплати за спеціальне використання лісових ресурсів у системі державної фінансової підтримки лісового господарства, у результаті чого запропоновано збільшення звітного періоду зі сплати рентної плати для державних лісових господарств до 6 місяців та внесення відповідних змін до ст. 257 Податкового кодексу України з метою

забезпечення держлісгоспам можливості збільшення періоду акумулювання отриманих від вторинних користувачів лісовими ресурсами коштів та поворотного кредитування ними заходів відновлення та охорони лісових ресурсів. Обґрунтовано загальну доцільність формування правового механізму рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів на засадах забезпечення уникнення лісокористувачами необхідності збільшення обсягів вилучення деревини, а стимулювання їх до інтенсифікації лісівництва, впровадження заходів підвищення продуктивності лісових земель.

Визначено, що фіскальна політика держави у галузі лісівництва щодо справляння рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів і користування земельними ділянками лісового фонду не відповідає умовам ринкової економіки і потребує приведення її до європейських норм землекористування та ведення лісового господарства. Доведено, що у сучасній системі оподаткування лісокористувачів відсутні правові механізми встановлення ресурсних податків залежно від площі, кількості та якості лісових ресурсів як товару та обґрунтовано припущення про те, що відмова від справляння рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та перехід до справляння земельного податку у складі рентної плати (земельної ренти) за користування лісовими землями посилить рівень державної фінансової підтримки та відповідатиме досвіду сучасного європейського ведення лісового господарства.

Розділ 3 «Перспективи удосконалення правового забезпечення державної фінансової підтримки лісового господарства в Україні» складається з трьох підрозділів, у яких досліджено теоретико-правові питання взаємозв'язку фінансової та лісової політики України, а також, на підставі аналізу окремих прикладів передового зарубіжного досвіду та результатів авторських досліджень, визначено шляхи удосконалення фінансово-правового механізму державної підтримки вітчизняного лісового господарства.

Підрозділ 3.1 *«Вплив фінансово-правового механізму підтримки лісового господарства на формування лісової політики України»* присвячено аналізу проблемних питань удосконалення теоретико-правового механізму державної фінансової підтримки лісового господарства та визначено, що саме нормами фінансового права визначається режим бюджетних доходів, пов'язаних з використанням лісових ресурсів. Визначено пріоритет фінансового законодавства над актами інших галузей в правовому регулюванні відносин щодо справляння рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та інших обов'язкових неподаткових платежів пов'язаних із лісокористуванням.

Встановлено, що існуюча у фінансовому праві теоретична категорія «інститут неподаткових доходів» може бути визначена як комплексна категорія, складовою частиною якої є «інститут обов'язкових (неподаткових) платежів у сфері використання ресурсів лісового господарства», який повинен включати у себе обов'язкові платежі: збори за спеціальне використання лісових ресурсів, визначені у Законі України «Про рослинний світ» та збір за використання мисливських тварин як природного ресурсу загальнодержавного значення, визначений у Законі України «Про мисливське господарство та

полювання», які не включені до системи оподаткування та не відображені у Податковому кодексі України. Запропоновано теоретичну модель сучасної система обов'язкових платежів за використання лісових ресурсів, яка повинна бути включеною до Податкового кодексу України у складі: плати за право користування лісовими ресурсами; плати за відновлення та охорону лісових ресурсів, а також відшкодування витрат на відновлення відповідних лісових ресурсів; сплата штрафних (фінансових) санкцій за понадлімітне використання лісових ресурсів.

Доведено, що фінансове стимулювання сталого лісокористування є ідеальною моделлю фінансових правовідносин у галузі лісового господарства та лісокористування, яка передбачає орієнтацію системи фінансових інструментів лісової політики на досягнення економічного, екологічного та соціального ефектів від лісокористування, посилення стимулюючих функцій фінансових інструментів лісової політики з метою відтворення і використання лісових ресурсів, з урахуванням взаємозв'язків між окремими компонентами лісових ресурсів, регіональної диференціації, потреб суспільства в лісових ресурсах.

У підрозділі 3.2 *«Застосування зарубіжного досвіду нормативно-правового регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства»* здійснено аналіз окремих елементів правових механізмів фінансової підтримки лісового господарства у ряді різних за правовою системою та рівнем економічного розвитку зарубіжних країн: 1) країни Північної Америки; 2) високорозвинені європейські країни; 3) колишні соціалістичні країни Європи. Визначено, що системи лісових податків США і Канади виконують функцію захисту від нераціонального та інтенсивного використання, а також забезпечують процес відновлення лісових ресурсів, які перебувають у приватній власності. Позитивний досвід фінансових засад лісової політики Федеративної Республіки Німеччини полягає у скасуванні ПДВ для лісових підприємств та складанні ними, за участю компетентних органів лісового господарства та громадських об'єднань, для окремих регіонів рамочних планів, у яких визначаються об'єми та джерела фінансування лісових робіт. Згідно податкового законодавства Італійської Республіки, податок на доходи власників лісів встановлюється за меншою ставкою, якщо ліси розташовані на високогірних територіях. Особливістю системи лісового оподаткування у Королівстві Швеція є забезпечення раціонального використання лісових ресурсів шляхом законодавчого забезпечення зростання ставки податку при збільшенні розмірів лісових землеволодінь та використання державою отриманих коштів від сплати податку на будівництво лісових доріг. Особливістю системи державної підтримки лісового господарства Республіки Польщі є не обкладання ПДВ продукції лісового господарства, наявність системи пільг за загальнодержавними податками, сплата спеціалізованого податку на лісові землі тощо.

Доведено, що перспективою для удосконалення правового механізму оподаткування в Україні є адаптація до вітчизняних суспільно-економічних умов наступного досвіду: запровадження оподаткування лісових земель та

лісових ресурсів як майна; зниження ставок виплати дивідендів з прибутку та стимулювання розвитку лісового господарства у гірській місцевості Карпатського регіону; тимчасове звільнення від оподаткування платників, які за рахунок залучення приватного капіталу збільшують площі приватних лісів на несільськогосподарських землях; створення спеціалізованих фондів підтримки тимчасово збиткових державних лісових господарств чи лісових регіонів за рахунок державних прибуткових суб'єктів лісового господарювання з одночасним скасуванням чи зниженням ставки основних податків тощо.

У підрозділі 3.3 *«Шляхи удосконалення фінансово-правового механізму державної підтримки лісового господарства в Україні»* вказується, що сучасна модель вітчизняного правового регулювання ведення лісового господарства не дозволяє зберігати та ефективно використовувати ресурсний потенціал лісів і лісових земель. Визначено, що однією з причин такого стану є відсутність в Україні нормативного акту, який би визначав напрями державної фінансової політики у сфері лісового господарства. Запропоновано прийняття Кабінетом Міністрів України Стратегії державної фінансової підтримки лісового господарства України, яка визначатиме засади державної фінансової політики та механізми їх правового забезпечення у сфері лісового господарства. Також, з метою удосконалення фінансової підтримки лісового господарства, запропоновано внести зміни до таких актів: Податкового кодексу України – щодо встановлення системи пільг (знижок) системи оподаткування земельним податком володільців лісових земель; уточнення об'єктів рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та її зарахування в дохід лісгосподарників; Бюджетного кодексу України – щодо удосконалення механізму бюджетного фінансування держлісгоспів з місцевих бюджетів з урахуванням регіональних особливостей ведення лісового господарства; Лісового кодексу України та Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» – у частині розподілу повноважень між центральними та місцевими органами влади з метою посилення ефективності використання бюджетних коштів у лісовому господарстві та уточнення фінансових засад державної політики щодо використання лісових ресурсів. Доведено, що реалізація пропозицій сприятиме забезпеченню розвитку лісового господарства, зростанню державних та недержавних фінансових інвестицій в лісову галузь; гармонізації вітчизняних фінансово-правових засад ведення лісового господарства України до відповідних критеріїв ЄС.

ВИСНОВКИ

У дисертації на підставі всебічного і повного комплексного дослідження проблем фінансово-правового регулювання державної підтримки лісового господарства в Україні розв'язано конкретне наукове завдання, сутність якого полягає у виявленні найефективніших інструментів правового регулювання державної фінансової підтримки постійних лісокористувачів. На підставі одержаних результатів сформульовано наступні висновки:

1. Державна фінансова підтримка лісового господарства полягає у здійсненні бюджетних видатків на потреби галузі чи залишенні в розпорядженні суб'єктів лісового господарства коштів, що повинні у обов'язковому порядку бути направлені до бюджету як податки, збори, рентні плати, обов'язкові (неподаткові) платежі або шляхом застосування інших фінансово-правових механізмів. Під правовим механізмом державної фінансової підтримки лісового господарства слід розуміти законодавчо закріплені організаційні заходи, завдяки яким первинним лісокористувачам надається державою, в особі компетентних органів, необхідна фінансова допомога з метою, забезпечення виконання заходів збереження, раціонального використання, обліку, відтворення, охорони лісових ресурсів, стимулювання ведення лісового господарства та розвитку лісової інфраструктури, соціально-економічного розвитку відповідних заселених територій.

2. Визначено, що за період незалежності України, регулювання заходів фінансового забезпечення лісового господарства здійснюється у відповідності до Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України, Лісового кодексу України, інших законодавчих актів та розпорядчих актів Кабінету Міністрів України, шляхом компенсації витрат лісокористувачам за здійснення ними заходів щодо розширеного відтворення лісів за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів відповідно до державних і регіональних (місцевих) програм, шляхом застосування прискореної амортизації основних фондів, застосування спеціальних режимів оподаткування, надання податкових пільг чи звільнення від сплати податків.

3. Досліджено систему фінансово-правового регулювання державної підтримки лісового господарства та доведено доцільність її нормативного формування у такій послідовності: 1) визначення основних напрямів державної фінансової політики у сфері лісових відносин (бюджетної, податкової, кредитної, цінової); 2) установлення порядку і правил фінансування заходів охорони, захисту, використання та відтворення лісів; 3) визначення повноважень органів влади у сфері фінансування та контролю здійснюваних заходів лісгосподарської діяльності. На сучасному етапі визначено зниження рівня державної фінансової підтримки лісового господарства шляхом скасування норм про бюджетні витрати, податкові пільги, спеціальні режими оподаткування та зростання податкового навантаження суб'єктів лісового господарства як платників податків.

4. Встановлено чіткий взаємозв'язок між зниженням частки видатків державного бюджету на фінансування організаційних, охоронних, господарських, екологічних заходів у сфері лісового господарства та зменшенням обсягів лісових ресурсів, зокрема деревини, в останні роки. Оскільки держлісгоспи не отримують у необхідних обсягах бюджетного фінансування, то намагаються забезпечувати ведення лісового господарства за рахунок власних коштів, отриманих від продажу лісової продукції. Таким чином порушується принцип ефективного використання лісів, збереження та відтворення природно-заповідного фонду України. Доведено, що однією причиною неналежного здійснення лісгосподарських заходів є неправильний

розподіл бюджетних коштів за періодами протягом року серед первинних лісокористувачів. Запропоновано внесення змін до абз. 2 ст. 99 Лісового кодексу України та п. 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 року № 1016 про здійснення видатків на відповідний рік на виконання лісовпорядних робіт у пропорції: у 50 % у II кварталі, а 50 % – III кварталі року.

5. Досліджено правовий механізм нарахування та сплати відрахування частини прибутку державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями (дивідендів) держлісгоспами та обґрунтовано необхідність зниження на них податкового навантаження шляхом внесення наступних змін до розділу III Податкового кодексу України: 1) зниження ставки дивідендів прибутку з 75 до 25 %; 2) сума сплачених авансових внесків з податку на прибуток при виплаті дивідендів підлягає зарахуванню у зменшення податкового зобов'язання з податку на прибуток, задекларованого у податковій декларації за звітний (податковий) рік; 3) дозволити суми сплачених авансових внесків з податку на прибуток при виплаті дивідендів повертати платнику податків або зарахуванню в рахунок погашення грошових зобов'язань з інших податків, зборів, рентних плат.

6. Доведено необхідність відновлення ст. 209 Податкового кодексу України у частині застосування спеціального режиму сплати ПДВ у сфері лісового господарства у в редакції, яка діяла станом на 1 січня 2016 року та обґрунтовано доцільність подальшого збереження оподаткування за нульовою ставкою податком на додану вартість експортних операцій щодо продажу лісових ресурсів державними суб'єктами лісового господарства. Відзначено, що такі законодавчо закріплені правові механізми непрямой державної фінансової підтримки суб'єктів лісового господарства позитивно впливають на їх загальний фінансово-економічний стан та ефективність фінансово-господарської діяльності, які безпосередньо залежать від величини і періодичності зовнішніх відрахувань власних фінансових ресурсів до бюджету чи повному залишенні у власному розпорядженні.

7. Виявлено наявність юридичного дефекту у Податковому кодексі України у тому, що рентна плата, у тому числі за спеціальне використання лісових ресурсів, згідно ст. 251 Податкового кодексу України визначається як загальнодержавний податок. Згідно п. 6.2 Податкового кодексу України збір ототожнюється з платою. Запропоновано внесення змін до ст. ст. 14, 251 Податкового кодексу України шляхом визначення рентної плати як загальнодержавного збору, у тому числі за спеціальне використання лісових ресурсів, або визначення даного платежу як «дохід від використання лісових ресурсів» у системі загальнодержавних податків. Запропоновано спосіб удосконалення функції стимулювання та підтримки платників у правовому механізмі рентної сплати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині збільшення періоду акумуляції коштів, отриманих від вторинних лісокористувачів, шляхом

збільшення звітного періоду зі сплати рентної плати для державних лісових господарств до 6 місяців, про що внести зміни до п. 257.1 ст. 257 Податкового кодексу України.

8. Визначено, що фінансове стимулювання сталого лісокористування є ідеальною моделлю фінансово-економічних відносин у галузі лісового господарства, яка передбачає орієнтацію системи фінансових інструментів лісової політики на досягнення економічного, екологічного та соціального ефектів від лісокористування, використання і відтворення лісових ресурсів, з урахуванням взаємозв'язків між окремими компонентами лісових ресурсів, регіональної диференціації лісових масивів, потреб суспільства в лісових ресурсах. Запропоновано методи фінансового стимулювання сталого лісокористування у правовому забезпеченні державної фінансової підтримки лісового господарства недостатньо забезпечених лісовими ресурсами регіонів шляхом: 1) встановлення нормативів дотацій та компенсацій з державного та місцевих бюджетів у зв'язку з особливим режимом лісокористування; 2) формування державних та недержавних фондів грошових коштів для забезпечення фінансування заходів у сфері раціонального лісокористування та охорони лісового фонду.

9. Запропоновано удосконалення теоретичних засад інституту неподаткових доходів у фінансовому праві шляхом включення до їх складу обов'язкових (неподаткових) платежів у сфері використання ресурсів лісового господарства: збори за спеціальне використання лісових ресурсів, визначених у Законі України «Про рослинний світ» та збір за використання мисливських тварин як природного ресурсу загальнодержавного значення, визначеного у Законі України «Про мисливське господарство та полювання».

10. Здійснено аналіз зарубіжного досвіду правового регулювання фінансової підтримки лісового господарства ряду країн (США, Канада, Федеративна Республіка Німеччина, Королівство Швеція, Італійська Республіка, Республіка Польща). Зазначається належний рівень правового регулювання бюджетної та податкової підтримки. Зокрема, бюджетне фінансування у ряді країн здійснюється на підставі складених лісогосподарськими підприємствами за участю компетентних державних органів та громадських об'єднань для окремих лісових регіонів рамочних планів, у яких визначаються об'єми та джерела фінансування лісових робіт. Система лісових податків у цих країнах виконує функцію захисту лісів від нераціонального та інтенсивного використання та відновлення лісових ресурсів шляхом: скасування ПДВ для лісових підприємств; зменшення ставок податку на доходи лісовласників гірських регіонів; запровадження системи пільги щодо основних податків; встановлення п'ятирічного терміну визначення середньої величини доходу тощо. Доведено, необхідність запровадження у вітчизняне законодавство визначених позитивних прикладів зарубіжного досвіду державної фінансової підтримки лісового господарства у найближчій перспективі з метою подолання існуючих негативних проявів бюджетного фінансування та оподаткування сфери лісового господарства.

11. Відзначено особливе державне значення та цінність лісових ресурсів, їх належність до об'єктів права власності Українського народу та з метою забезпечення формування ефективної еколого-економічної системи лісового господарства в Україні, запропоновано прийняття Кабінетом Міністрів України Стратегії державної фінансової підтримки лісового господарства України, яка визначатиме засади державної фінансової політики та механізми їх правового забезпечення у сфері лісового господарства України. Визначено, що реалізація даної пропозицій створить фінансову основу сталого розвитку лісового господарства у частині: 1) збільшення площі лісів держави; 2) забезпечення невиснажливого лісокористування; 3) задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах; 4) лібералізації умов розвитку підприємництва, створення нових робочих місць, забезпечення зайнятості та соціальної захищеності працівників лісового сектору; 5) гармонізації норм ведення лісового господарства України до відповідних критеріїв ЄС.

12. Обґрунтовано необхідність забезпечення подальшого розвитку лісового господарства, зростання державних та недержавних фінансових інвестицій в лісову галузь, гармонізації вітчизняних фінансово-правових засад ведення лісового господарства України до відповідних європейських стандартів шляхом внесення змін до фінансового (податкового та бюджетного) законодавства. Зокрема, до Податкового кодексу України у частині: 1) впровадження системи податкових пільг (звільнень) та диференційованих ставок оподаткування земельним податком володільців лісових земель; 2) уточнення об'єктів рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів та її зарахування в дохід лісогосподарників. Запропоновано внесення змін до Бюджетного кодексу України з метою удосконалення механізму бюджетного фінансування держлісгоспів з місцевих бюджетів з урахуванням регіональних особливостей ведення лісового господарства. Визначено необхідним удосконалення актів природоресурсного та екологічного законодавства: Лісового кодексу України та Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» щодо розподілу повноважень між центральними та місцевими органами влади з метою посилення ефективності використання бюджетних коштів у лісовому господарстві та уточнення фінансових засад державної політики щодо використання лісових ресурсів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Стаття у науковому фаховому виданні України

1. Киценко О. П. Зниження рівня податкового тиску у правовому механізмі виплати дивідендів постійними лісокористувачами. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Вип. 2. С. 133–137.

Статті у наукових фахових виданнях України,

включених до міжнародних наукометричних баз даних:

2. Киценко О. П. Принципи здійснення державної фінансової підтримки лісового господарства. Інтернаука. Серія «Юридичні науки». 2017. № 3. С. 17–21.

3. Киценко О. П. Генеза формування законодавства про оподаткування лісокористування в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». 2017. Вип. 3. Т. 2. С. 22–25.

4. Киценко О. П. Правове регулювання бюджетного фінансування ведення лісового господарства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 11. С. 147–151.

Стаття у науковому виданні іншої держави

5. Киценко О. П. Использование зарубежного опыта правового регулирования налогообложения лесопользователей в Украине. *Legea și viața*. 2017. № 11/2. С. 60–64.

Тези наукових доповідей:

6. Киценко О. П. Застосування європейського досвіду фінансування лісового господарства в Україні. Безпека людини в умовах глобалізації: сучасні правові парадигми: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 24 лютого 2017 року: тези доповіді. К., 2017. С. 83–85.

7. Киценко О. П. Правове регулювання бюджетної підтримки безпеки лісового господарства. Геоекономічні та політико-правові виклики структурній перебудові міжнародних зв'язків України: Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Київ, 21–22 березня 2017 року: тези доповіді. К., 2017. С. 294–297.

8. Киценко О. П. Теоретичні засади бюджетної підтримки лісового господарства в Україні. Юриспруденція та наукові товариства у ВНЗ – шлях формування правника: Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Кривий Ріг, 28 квітня 2017 року: тези доповіді. Кривий Ріг, 2017. С. 67–70.

9. Киценко О. П. Тенденції становлення законодавства про оподаткування використання лісових ресурсів. Правові проблеми державно-приватного партнерства в умовах євроінтеграції: Міжнародний конгрес, м. Одеса, 2–4 червня 2017 року: тези доповіді. Одеса, 2017. С. 155–157.

АНОТАЦІЯ

Киценко О. П. Правове регулювання державної фінансової підтримки лісового господарства в Україні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2019.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню правового забезпечення державної фінансової підтримки лісового господарства в Україні. На підставі аналізу теоретичних наукових здобутків провідних вчених щодо бюджетного фінансування, загальної і спрощеної систем оподаткування лісокористувачів, а також правових норм вітчизняних і зарубіжних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів щодо державного

регулювання фінансової підтримки лісового господарства, визначено необхідність удосконалення норм чинного законодавства та приведення його у відповідність до міжнародних стандартів, у частині зниження рівня податкового навантаження та першочергового фінансування лісгосподарських потреб. Також сформульовано інші висновки та пропозиції щодо напрямів та способів ефективної реалізації державної фінансової (бюджетної та податкової) підтримки лісового господарства в Україні.

Ключові слова: бюджетне фінансування, бюджетне та податкове законодавство, державна підтримка, дивіденди, загальна система оподаткування, лісове господарство, лісокористувач, податкові пільги, спеціальні режими оподаткування, фінансово-правовий механізм, цільова дотація.

АННОТАЦИЯ

Киценко О. П. Правовое регулирование государственной финансовой поддержки лесного хозяйства в Украине. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право, информационное право». Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины. Киев, 2019.

Диссертация посвящена комплексному исследованию правового обеспечения государственной финансовой поддержки лесного хозяйства в Украине. В работе проведен анализ научных достижений ученых по бюджетному финансированию, общей и упрощенной систем налогообложения лесопользователей, а также правовых норм законодательных и подзаконных нормативно-правовых актов, о государственном регулировании финансовой поддержки лесного хозяйства.

Исследованы теоретико-правовые основы государственного регулирования финансовой поддержки лесного хозяйства в нашей стране. Определено место лесного хозяйства как сложного народнохозяйственного комплекса государства в системе финансово-правового регулирования общественно-экономических отношений. Рассмотрены этапы формирования законодательного обеспечения государственной финансовой поддержки лесного хозяйства и определена комплексность данной категории, которая обеспечивается нормативно-правовыми актами налогового, бюджетного, природоресурсного, экологического законодательства. Охарактеризованы правовые механизмы прямой финансовой поддержки лесного хозяйства: дотации, субсидии, субвенции и косвенной финансовой поддержки: налоговые льготы, специальные режимы налогообложения лесного хозяйства. Определено место таких механизмов поддержки в системе финансового обеспечения реализации лесной политики государства.

Осуществлена общая характеристика основных современных методов правового регулирования государственной финансовой поддержки лесного хозяйства в Украине. Проанализировано современное состояние правового

регулирования бюджетных расходов и определена их роль как средств обеспечения финансовой поддержки лесного хозяйства. В рамках обоснования необходимости применения косвенных методов государственной финансовой поддержки лесопользователей через систему налогообложения, исследованы правовые механизмы уплаты налога на прибыль в пределах отчисления части прибыли государственными унитарными предприятиями и их объединениями (дивидендов) и специальных режимов налогообложения налогом на добавленную стоимость. Исследованы правовые механизмы рентной платы за специальное использование лесных ресурсов и платы за земельные участки лесного фонда и определены перспективы использования таких ресурсных платежей в системе налоговой поддержки субъектов лесного хозяйства.

В пределах исследования перспектив правового обеспечения государственной финансовой поддержки лесного хозяйства в Украине, определена степень влияния ее финансово-правового механизма на формирование государственной лесной политики Украины и предложены направления совершенствования отдельных элементов взаимосвязи финансовых и природоресурсных правовых категорий. Исследованы отдельные образцы зарубежного опыта правового регулирования государственной финансовой поддержки лесного хозяйства и предложено их применение в отечественной нормативно-правовой системе. Определены пути совершенствования финансово-правового механизма государственной поддержки лесного хозяйства в Украине и приведения его к международным стандартам, в части снижения уровня налоговой нагрузки на государственных лесопользователей, сохранение льгот и специальных режимов налогообложения, обеспечения бюджетного финансирования экономических, организационных и социально-экологических лесохозяйственных нужд.

С целью практической реализации сделанных в диссертационном исследовании выводов относительно направлений и способов дальнейшего эффективного правового регулирования реализации государственной финансовой поддержки лесного хозяйства в Украине, сформированы предложения по внесению изменений и дополнений в Налоговый, Бюджетный, Лесной кодексы, другие законодательные и подзаконные акты Украины в части совершенствования финансово-экономического стимулирования и поддержки отрасли лесного хозяйства.

Ключевые слова: бюджетное финансирование, бюджетное и налоговое законодательство, государственная поддержка, дивиденды, общая система налогообложения, лесное хозяйство, лесопользователь, налоговые льготы, специальные режимы налогообложения, финансово-правовой механизм, целевая дотация.

ANNOTATION

Kitsenko O. P. Legal Regulation of State Financial Recourse of Forestry in Ukraine. – The Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of juridical sciences, specialty 12.00.07 «Administrative Law and Procedure; Finance Law; Information Law». National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv, 2019.

The dissertation is devoted to the complex study of legal support of state financial support of forestry in Ukraine. On the basis of the analysis of theoretical scientific achievements of leading scientists regarding budget financing and general and simplified systems of taxation of forest users; the legal norms of domestic and foreign legislative and sub-normative legal acts on state regulation of financial support of forestry, the need to improve the norms of the current legislation and bring it in line with international standards, in terms of reducing the level of tax burden and priority financing of forestry needs. Other conclusions and suggestions on directions and ways of effective implementation of state financial (budget and tax) support of forestry in Ukraine are also formulated.

Key words: budget financing, budget and tax legislation, state support, dividends, general taxation system, forestry, forest user, tax privileges, special tax regimes, financial and legal mechanism, targeted subsidy.

Підписано до друку 18.04.19
Ум. друк. арк. 0,9
Наклад 100 прим.

Формат 60x84\16
Обл.-вид.арк. 0,9
Зам. № 190335

Віддруковано у редакційно-видавничому відділі НУБіП України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041
тел.: 527-81-55

